

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2'40

Numărul poporal :

Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an . . . 2—

Pentru România și

America . . . 10— franci

Numărul de zi pentru
mânia și străinătate
40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Batthyányi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 filerli.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730.

Grupare „independentă”

de Vasile Goldiș

Organul „grupării independente” din Arad a d-lor dr. Nicolae Oncu și R. Ciorogariu în numărul său din 7 Martie n. revine asupra tezei mele referitoare la grupările independente, teză susținută în articolul meu „O scrisoare de actualitate”. „Tribuna” reproduce cuvintele mele: „Ori ce grupări independente în sânul partidului, cuprind în sine germele distrugerii și astfel al trădării intereselor politice ale națiunii române”. „Tribuna” imediat adaugă, că această teză este o „teribilă rododomontadă”. Sufletul ei. Numai cât calitative de acest fel nu pot servi înaintea oamenilor serioși ca argument pentru ori împotriva unei teze. O simte aceasta și organul teîntrecuților stiliști, căci încearcă a combate teza și prin argumente, pe cari teîntrecuții stiliști le socotesc indetul d puternice spre a o răsturna.

Sunt necesat a reproduce întreaga argumentație a confrăților dela „independentă”.

„Grupări independente! Ele nu sunt, decât firești, inevitabile și fără îndoială și necesare. Grupări independente sunt la noi toate ziarele naționale. De ce se vorbește numai de „Tribuna”, ca grupare independentă? La „Gazeta Transilvaniei” nu e o grupare, la „Drapelul” nu e alta, la „Telegraful Român” nu e alta? Dar în trecut Dreptatea mocsonyestilor nu era organul unei grupări independente? Cu deosebire asta este dezvoltarea organică la noi, unde mai există chiar și tradiții provinciale, de cari nici un ziar poate nu s'a debarasat într-o măsură mai mare, ca tocmai „Tribuna”, cecece și explicită lășirea ei pe întreg pământul românesc.

Asta așa a fost și nici nu poate să fie altfel și n'ar fi bine să fie altfel. Și dacă azi de pildă comitetul ar lua în mâinile sale toate ziarele noastre, uniformizând într'un mod oarecare gândirea unui neam întreg, după un singur calapod, mâne ar răsări cu siguranță alt ziar, unul ori mai multe, în afară de comitet, prin urmare tot grupări independente și n'ar fi cu neputință, în cazul că s'ar grupa aici mai mult talent și superioare forțe morale, să ducă această grupare întreg poporul, iar comitetul în scurtă vreme să ajungă să le dea pe toate ale sale la mal. Aici ni-se pare, că e geneza crizei comitetului național cu ziarele sale. Si aci zace și rostul acțiunii de primenire, pe care comitetul a primit-o cu ciomagul, opunându-i cea mai suspectă împotrivire”.

Chestiunea sulevată de confrății dela „independentă” are două părți: una esențială, alta incidentală, referitoare la situația „Tribunei”, ca organ „independent” al unei „grupări independente”. Va trebui să le analizăm amănunțit pe amândouă, pentru ca să putem trage concluziunile hotărâtoare pentru adevăr.

Care va să zică „Tribuna” contestă adevărul tezei mele și susține contrariul. Eu zic „orice grupări independente în sânul partidului cuprind în sine germele distrugerii și astfel al trădării intereselor

politice ale națiunii române”, iar „Tribuna” zice: grupările independente „nu sunt doar decât firești, inevitabile și fără îndoială și necesare”. Și apoi: „Asta așa a fost și nici nu poate să fie altfel și nici n'ar fi bine să fie altfel”.

Dacă ar fi adevărat cecece susține „Tribuna”, că adevărat este bine, dacă într'un partid politic se află grupări independente, atunci de aici ar urma, că orice partid politic are să se bucure, dacă în sânul său se cimentează cât mai multe grupări independente, ar urma, că cutare partid politic este cu atât mai tare, cu atât mai respectat, cu cât este mai strășnic divizat în grupări independente. Toată teoria și experiența despre valoarea uni-rei forțelor cade'n baltă în fața argumentării „confrăților independenți”. Poezia cu strofa despre „unde-i unul, nu-i putere”, tot astfel vorba strămoșilor noștri „concordia res parvae crescunt, discordia maxime dilabuntur” sunt minciuni proaste, cari numai pentru aceea au fost respectate veacuri întregi din partea muritorilor dornici de bine, fiindcă nu se născuseră încă stiliștii „independenți”, cari cu retoricizmul lor nerăsturnabil să desvălească minciuna, ce se ascundea în acelea cuvinte, cari nouă ni-se păreau clasice.

Ori adevărul despre puterea, ce rezidă în unirea forțelor, este atât de elementar, încât dovedirea lui pare chiar imposibilă, întocmai cum dovedirea celor mai elementare adevăruri matematice este cea mai anevoioasă.

Va fi însă suficient, dacă vom insista asupra vieții publice, asupra istoriei contemporane, ca să ne încredințăm, că dinpotrivă nu este un rău mai mare, de care poate să fie bătuit oricare partid politic, decât tocmai formarea de grupări independente în sânul său. Gruparea independentă va se zică sciziune, dizidență, anarhie, slăbiciune. Partidul politic, divizat în grupări independente, este pus în absolută neputință de a-și pune în lucrare toate forțele într'un combaterea contrariilor principiari, ci fără îndoială toate puterile lui sunt mistuite de lupta dintre coteriile existente, dintre grupările independente ori de lupta chiar în potrivă unei grupări independente, cum este de pildă cazul de față.

Se majorează răul produs de gruparea independentă, dacă aceasta persistă să accentueze identitatea bazei sale principiale cu partidul, din care susține a face parte, căci în cazul acesta se produce desorientarea și buimăcirea fatală a aderenților gregari ai partidului și lupta în potrivă contrariilor principiari se înlocuește prin *bellum omnium contra omnes* în sânul partidului însuși. Pentru oricare partid politic este adevărată fericire, dacă gruparea independentă, care, fără îndoială se poate forma în sânul oricărui dintre

partidele politice, se desface cu desăvârșire de partidul originar și se organizează în cadrele unui nou partid deosebit. Un partid politic mic, dar' bine încheșat, omogen, recunoscând disciplină de fier, este mult mai puternic, mai destoinic de luptă, decât unul mai mare, dar' stânjenit în acțiunile sale prin hărțuile pline de amărăciuni cu „grupările independente”.

Acestea sunt adevăruri elementare, ale căror negațiune nu se poate face, decât falsificând istoria și experiența zilnică, ce ni-o dă viața reală a partidelor politice din toate țările constituționale.

„Tribuna” încearcă a-și justifica „independentă”, adevărat disidența, sciziunea, ce a produs în partidul național român, provocându-se la ziarele românești „Gazeta Transilvaniei”, „Telegraful Român”, „Drapelul” și la „Dreptatea” de odinioară. „Grupări independente sunt la noi toate ziarele naționale” — zice Tribuna. Eu zic: nu-i adevărat. Adevărat este numai atâta, că de fapt ziarul de odinioară „Dreptatea” din Timișoara a fost organul de publicitate al unei grupări deosebite în sânul partidului național, al grupării mocsonyiste. Dar adevărat este și aceea, că puterea de viață a partidului național și coeziunea creată între membrii partidului prin omogenitatea bine încheșată a principiilor politice, profesate de partidul național român, a ieșit biruitoare față de „gruparea independentă” a mocsonyistilor și „Dreptatea” din Timișoara în curând a trebuit să dispară.

Și în cazul acesta însă este mare deosebire între atunci și acum. „Dreptatea” nu s'a răsvrătit în potrivă comitetului național, n'a terfelit în noroiu pe bărbații frunțași de atunci ai neamului nostru, n'a preamărit oameni fără nici un rost în viața politică, ci a nuzit să dea publicului cetitor un ziar cinsit, foarte bine redigat, care propaga principiile politice ale fiertatului dr. Alexandru Mocsonyi, unul dintre cei mai înțelepți și cei mai vrednici fii ai națiunii române. A trebuit însă să înceteze, de oarece n'a putut să adune în jurul său majoritatea frunțașilor politici pe pe vremuri, iar obștea sănătoasă a simțit instinctiv, că tocmai dreptate de ar avea d. dr. Alexandru Mocsonyi, în politică aceia pot mai mult, cari încheșă în jurul lor forțe mai multe și că solidaritatea națională este mai de mare preț, decât validitatea plusului de înțelepciune, pe care îl reprezintă poate principiile politice ale unei grupări față de marea majoritate a celorlalți luptători politici. Astfel fără văieări și fără înjurături, fără spazmuri și bale murdare „Dreptatea”, care ajunsese în contrarietate cu comitetul central executiv al partidului național român, a încetat — lin și cinstit.

Dar „Tribuna” pe cine reprezintă? Ale cui principii politice vrea să le propage în contrarietate cu comitetul cen-



tral al partidului național român? Ale d-lui dr. Nicolae Oncu? Ale P. Cuvioșiei Sale părintelui protosincol Roman Ciorogariu? Dar cari sunt acele principii? Care să fie plusul de înțelepciune, pe care îl reprezintă acești domni față de totalitatea comitetului național și față de imenza majoritate a fruntașilor români, cari iau parte la viața partidului național român? Noi știam prea bine, care era deosebirea principială între comitetul național de pe vremuri și între gruparea mocionistă. Facă bine dl dr. Nicolae Oncu ori Prea Cuvioșia Sa părintele Roman Ciorogariu să ne spună, care este deosebirea principială între dînșii și între comitetul național de acum? Dacă este, să o cunoaștem. Lumea va avea să aleagă atunci între principiile politice ale acestor domni și între cele profesate de comitetul național. Ori dacă nu este nici o deosebire, și gruparea „Tribunei“ totuși refuză a recunoaște autoritatea comitetului național și refuză a admite în chestiunea sa dreptul de disciplinare al acestui comitet: atunci „Tribuna“ de fapt nu reprezintă o grupare independentă în sînul partidului național, ci reprezintă pe răzvrătiții partidului, pe rebelii cei mai primejdioși, cari în toiul celor mai înverșunate lupte împotriva dușmanilor noștri comuni își părăsesc posturile lor în această luptă și se repezesc împotriva conducătorilor oștirilor proprii. Nu constituie faptul acesta adevărată tradare a intereselor politice ale națiunii române?

Căci „Tribuna“ nu se poate scuza cu „Gazeta Transilvaniei“ ori cu „Drapelul“ ori cu „Telegraful Român“. Acestea ziare nu sunt, cum afirmă „Tribuna“, grupări independente în sînul partidului național. „Gazeta Transilvaniei“ este proprietatea erezilor lui dr. Aurel Murășianu. Cât a trăit acesta, ea reprezintă ideile și principiile politice proprii ale lui dr. Aurel Murășianu și era susținută de un anumit cerc de cetitori, cari aveau deosebită stimă pentru proprietarul ziarului, atât pentru cinstea sa neescepțională ca om și politician, cât și din considerații pentru trecutul „Gazetei“ și pentru numele Murășianu, pe care

il purtase poetul cântării de redeșteptare al poporului românesc. Acum câțiva amici ai familiei Murășianu, bărbați de absolută bunăcredință și aderenți sinceri ai partidului național român, cum sunt domni dr. Nicolae Vecerdea și Andrei Bârseanu din Brașov, dau spriginul lor moral, pentruca cel mai vechiu ziar românesc să se susțină și mari departe.

„Drapelul“ este proprietatea d-lui dr. Valeriu Braniște, dar totdeauna a stat cinstit în serviciul partidului național român și niciodată n'a voit să impună partidului ori comitetului linii de conduită și nu s'a constituit organ de „control“ în potruva comitetului, ci a rămas totdeauna organ de „propagandă“ pentru partidul național român, care a făcut imense servicii acestui partid și peste tot naționalismului român în graniță și în părțile banatice ale țării.

Cu atât mai nostimă este provocarea „Tribunei“ la „Telegraful Român“, când știu și băieții dela școală, că „Telegraful Român“ este organul semioficios și proprietatea arhidiecezei gr. or. române din Transilvania.

„Telegraful Român“ nu formează o grupare independentă în sînul partidului național român, ci nizuește a servi și dânsul cauza românească, cum știe și cum poate. Lumea este absolut în curat cu „Telegraful Român“. Știm ce poate și ce nu poate, știm cine-l stăpânește, cu un cuvânt — e apă curată.

Cum stăm însă cu „Tribuna?“ „Tribuna“ susține, că ea și toate instituțiile ei sunt *avere națională*, că ea și toate instituțiile ei *sunt închinată națiunii române pentru vecie*. „Tribuna“ a cerut și a primit ajutorul tuturor Românilor și tuturor acelor factori, cari doresc întărirea partidului național român din Ungaria și Transilvania, *sub cuvântul, că și ea voiește întărirea acestui partid, prosperarea lui și sporirea mijloacelor de luptă în contra politice actuale de guvernare în Statul-Ungar*.

„Tribuna“ susține, că ea este *avere națională*, dar nu recunoaște asupra sa

dreptul de proprietate a reprezentanței legale a națiunii române. Zice, că este *avere națională*, dar nu recunoaște asupra sa dreptul de dispunere și de disciplină a comitetului național, ci s'a pus pur și simplu în serviciul d-lor dr. Oncu și R. Ciorogariu.

„Tribuna“ a afișat firma partidului național român și sub această firmă cheamă la sine pe cumpărători, dar marfa, ce o vinde, nu este a partidului național român, ci este a d-lui dr. Nicolae Oncu și a P. Cuvioșiei Sale părintelui protosincol Roman Ciorogariu.

După lămuririle date din partea d-lui dr. Iuliu Maniu în numărul nostru de ieri toată lumea românească trebuie să iee la cunoștință, că aici e vorba de lupta între partidul național român din Ungaria și Transilvania și între disidența minusculă a d-lor dr. Nicolae Oncu și Roman Ciorogariu. *Obștea românească trebuie să decidă asupra întrebării: cine să conducă destinele politice ale națiunii române, comitetul național, absolut solidar, în frunte cu G. Pop de Băsești, dr. T. Mihali, Iuliu Maniu, Alexandru Vaida, Vasilie Lucaciu Aurel Vlad, Liviu Leményi ori domni dr. Nicolae Oncu și Roman Ciorogariu din Arad? Cred, că d. Sever Bocu nu are pretenția să-l socotesc și pe dânsul între aceia, cari ambiționează conducerea politică a națiunii române.*

Importanța catehizării

Față de atacurile nestâmpărate în dreptate din partea guvernului și a exponenților săi șoviniști contra limbei de catehizare, trebuie susținută cea mai îndârjită luptă. Trebuesc aduse cele mai mari jertfe pentru menținerea limbei române ca limbă de propunere a religiei în toate școlile de stat, fie ele de orice categorie.

Abstrăgând faptul, că lisericile noastre sunt naționale, la noi limba liturgică e cea românească, aproape în toate școlile de stat și streine singur studiul reli-

NEBUNUL

De Constantin A. Giulescu

Cum ieși la lumină din întunericul pădurii Costoșmanului, șoseaua cotește la dreapta, ducând pe valea Luncavățului înjos până la Slăvitești.

Chiar în poalele pădurii e ridicată o căsuță spoită cu alb, un fel de cărciumă cu pridvor larg, unde se adună fruntașii satului Roești, ca să pună la cale trebile comunei.

Ori de câte ori am trecut la deal, ori la vale, am făcut popas cailor în acest loc.

Parecă-l văd pe nea Vladu cărciumaru, ieșindu-mi înainte cu mâinile prinse în brăul roșu de sub chimir, și încruntându-și sprâncenele, mă întreba scurt:

— Incontro?
— La Râmnic, ori spre Răureni îi răspundeam.

— Și 'n napoi?
— Peste două zile.
— Să vii sănătos.
Apoi făcând semn unui băiat din ușa prăvăliei:

— Sai de doboară o mână de fân cailor. Și pleca întristat, cu fruntea încrețită, cătându-și liniștea în singurătatea sufletului, în flacăra ce-l mistuia zi cu zi, ceas cu ceas!...

Afișam de vre-o doi ani, că dedese o năpastă peste el. Dar n'am îndrăznit nici odată să-l întreb ce anume. Nu e bine să scormonești rănile

Acum vre-o patru luni ședeam cu el în cerdacul casei. Ne îndemnam la un păhăruț de vin. Unul una, altul alta, am început să ne apringem la vorbă. Atunci mi-a povestit în șoaptă cum i-a înebunit singurul flăcău, pe care-l avea. Dragostea lui, sprijinul lui. Pare că-i aud și acum glasul:

— Ce nedrept e Dumnezeu uneori!... M'a lovit, de nu-mi mai pot veni în fire!... Ce fel de nebulie o mai fi și asta?... Nu vorbește cu nimeni, nu face rău nimăru!... Dar e trist din cale afară, și se uită cu ochii rătăciți în zări... Dacă-l strigi, îți răspunde; de-l întrebi, îți vorbește frumos... Ai crede, că e om întreg. Arareori o ia cu mintea peste câmpii. Și cu toate astea!... Să-l vezi când plouă, dar mai ales când e furtună, te cuprinde jalea! Tremură tot din creștet până 'n tălpi; i-se schimbă privirea și adulmecă depărtările, holbând ochii spre pădure. Atunci începe să povestească de-o furtună, care l'a prins în pădure, de-un cântec trist, care-i roade sufletul cum roade cariul inima lemnului; iar eu mă prăpădesc când îl văd. Așa a băgat în pământ pe Mărina, nevastă-mea, așa m'o băga și pe mine!...

De l'ai auzi vre-o dată!... Vorbește așa de frumos!... Atâtea cuvinte ciudate îi ies din gură! Par'că ar veni de pe alte lumi! Îți vine a crede, că e un domn învățat, așa de bine ticluiește vorba!...

Atât mi-a putut spune bătrânul. Il înecau lacrimile!...

pe poarta hanului. Am băgat caii sub un șopron le-am dat grăunțe, și am intrat în casă.

În fața cerdacului, sta răzimat cu șoldul dunga patului, nebunul. Părea în vrâstă ca d. treizeci, treizeci și cinci de ani.

Afară ploua de turna cu găleata, și bucă mari de ghiață loviau în geamurile aburite. Tu netile nu mai conteniau și fulgerile luminau toată casa. La un moment dat, flăcăul a ridicat brațul a oftat, și a început să vorbească. Toți, cari n aflam în jurul mesei ne țineam răsuflarea.

Mă uitam în fața lui, și mă minunam de seninătatea figurei, și de ochii frumoși, speriați pe cari nu-i deslipia din lumina ferestei.

Cu părul sburlit, și cu vocea înăbușită, și cum ar fi venit de sub pământ, a început să ne povestească nebunul:

„Tocmai așa s'a deslănțuit furtuna în ziua ceia!...

„Se ridica din spre munte un nour gros care a cutropit în urmă tot ceral. Noi eram în inima pădurii Costoșmanului: Eu, răposatul Ili Smeadu, și cu Florea Petică. Trei crai dela ră sărit — cum ne ziceau fetăe din sat — unu mai voinic de cât altul. Doooram taurul să fi fos de două palme în grumazi, și nu ne dam în lături, când venia vremea să dăm piept, chiar cu douăzeci de flăcăi din alte sate....

„Și cum vă spun: Așa vreme s'a năpusti atunci din adâncu' nepătruns. Din senin și frumos cum era, într-o clipă s'a întunecat tot cerul. A prins mai întâiu să-și miște frunzele plopii, și

giei a mai rămas, care se propune copiilașilor noștri în limba maternă. În aceste școale unicul mijloc, unica ocaziune de a învăța băeții să citească și să scrie românește — este studiul religiunii.

Nu putem îndeajuns atrage atențiunea forurilor competente și în deosebi a catihetilor noștri de pretutindeni asupra acestei împrejurări de o colosală importanță.

Știm cu toții, că din școalele de stat copilașii noștri ies tâmpiți formal. Limba maghiară — slavă Domnului — nu și-o pot însuși, fiind contrară mediului și naturii lor. Românește nu învață nimic, știut fiind, că dascălii de stat chiar dacă cunosc limba română nu se folosesc de ea, din contră împinși de un nenorocit hiperzel patriotic își dau toate silințele, ca băeții nici barem alfabetul românesc să nu-l cunoască.

Chiemarea catehiților este deci, ca în legătură cu propunerea religiunii să-i învețe pe copii a scrie și ceti perfect românește. Odată ieșiți din școală și ajunși oameni mari, bărbați, dacă știu ceti și scrie bine românește, prin foile noastre naționale redactate anume pentru popor se vor lumina și cultiva fără nici o greutate.

Acest rezultat se poate ajunge în mod foarte ușor. *Acolo e tabla și creta. Toate rugăciunile, toate lecțiile de religie copii să le scrie pe tablă, controlați de catihet.* În felul acesta învață lecția mai ușor și învață cetitul și scrisul românesc.

Urmând o astfel de procedură vom scăpa de analfabeți și pe lângă o muncă străduitoare vom putea câștiga tot mai mulți cetitori ai scrisului românesc.

Atunci când nu va fi casă țărănească fără foaie românească, ne va succede să paralizăm pe deplin acțiunea de maghiarizare și să ținem strâns legați pe toți Românii într-o tabără conștientă și capabilă de muncă și de luptă.

— r. —

† Dr. Petru Șpan

E mort. Pedagogul distins, entuziasmul român nu mai este. Geniul său fulgerător s'a stins pentru totdeauna. Iar noi stăm uluiți în fața acestui dezastru necuprins, fără să aflăm cuvinte destul de expresive, cari ne-ar tâlmăci nemăsurata durere, ce ne cuprinde în fața morții acestui învățător al învățătorilor; fără să putem descrie acea impresie sfâșietoare de durere, ce ne-a pătruns întreaga ființă la vestea neașteptată despre trecerea din viață a celebrului profesor, a adâncului cugetător și însuflețitului luptător naționalist dr. Petru Șpan.

Zace fără suflare pe catafalcul îmbrăcat în doliu. Sufletul său mareț și-a luat avântul spre sfere mai înalte, spre sfere mai curate și mai sublime.

Din sbuciumul nesfârșit, de care a-vuse parte aici pe pământ, unde afară de superbe idealuri și râvne alese mai este și o altă țintă tot atât de puternică, dar mult mai inferioară: cea de a fi; — s'a dus la odihna vecinică, la binemeritul repaus ce așteaptă pe toți deopotrivă. — Problemele ce frământau ieri scâpărătorul său intelect, azi sunt rezolvite. Le-a rezolvit nemilos și laconic — moartea, sfârșitul tuturor sbuciumărilor sufletului visător și falnic.

În urma celor 51 de ani de luptă întetită s'a stâns, asemenea unui fulger strălucitor, ce n clipita aceasta străbate norii plumburii luminând pe un moment cu scâpărarea-i fosforescentă întunerecul greu al vieții noastre chinute și dibuitoare, ca stângându-se tot atât de subit să lase în urma lui și mai grea și mai sufocantă bezna desnădejdiei noastre.

Ne-a părăsit. S'a dus dintre noi la lumina veșnică a nemuririi, acolo, unde nu este durere, nici scârbă, nici suspinare... lăsând în urma sa jale și lacrimi.

Îl petrece în mormânt jalea adâncă și lacrimile ferbinți nu numai ale prietinelor,

ci ale neamului întreg, care l'a servit cum nu l'a servit altul, — cu sufletul său devotat, cu inima sa și cu intelectul său luminos reflectându-și razele sufletului său învăpăiat zi de zi în sufletele maleabile și mult acceptibile ale viitorilor învățători ai neamului românesc, ultoindu-le în inimă cea mai inexorabilă iubire de neam, de limbă și de biserică.

Îl plângem cu toții și înmărmuriți de lovitura groaznică ce ne-o aplică soarta, răpindu-ne cei mai luminoși bărbați și luptători, rostim înduioșați un „Tatăl nostru...” izvorât din adâncul inimei și zicem cu toții: Dumnezeu să-l odihnească!

*

Iată câteva date din viața lui prodigioasă: Dr. Petru Șpan s'a născut în Lupșa la 4 Iunie 1860. A absolvat teologia din Sibiu. Studiile filozofice le-a făcut la Viena și Iena, luând și doctoratul. În prezent a fost profesor la institutul teologic-pedagogic gr. orientat r. din Sibiu, unde în decursul anilor a desfășurat o activitate mult rodnică, câștigându-și cunoștința tuturor, respectul contrariilor, iubirea elevilor săi și nume neperitor prin munca sa fără preget și mult prețioasă ce a depus-o pentru creșterea neamului, scriind „Studii pedagogice”; „Treptele formale ale învățământului”; „Idei pregătitoare în pedagogie etc...” și redactând cu iscusință și adânci cunoștințe „Vatra școlară” — cea mai bună revistă pedagogică, ce apăruse până acum la noi, servind tuturor învățătorilor, ca un îndreptar neprețuit și — care de azi înainte va lăsa un gol ce se va simți multă vreme în cercurile pedagogice.

Inmormântarea va avea loc Joi.

Lămurirea părintelui V. Mangra

Părintele V. Mangra a ținut să rupă tăcerea, în care s'a învăluit dela trecerea sa în apele șovinismului maghiar și în numărul 23 al „Telegrafului Român” publică o declarație de cea mai mare importanță, care aruncă o strălucitoare lumină asupra celor ce se petrec astăzi în preajma „grupării independente” din Arad.

Citez din declarația aceasta următoarele:

„La 1899, intransigenții de toate nuanțele din Arad, cari își dau acum în

în urmă pădurea întregă a început să sune, ca o fanfară, să geamă, ca o mare de valuri, pe când mestecenii îmbrăcați în cămăși albe își plecau frunțile. Crengi uscate trosneau din încheieturi: cântătoarele fudule se ascundeau sub plețele codrușii; iar în fâgase adânci se rostogoliau vârtej de frunze uscate!

Și de foc aruncau depărtările, fulgerând ici o țărăniță uscată, dincolo îmbrăcând în purpură grămezile de nouri călători!...

„Noi, mergeam agale pe cărarea „Dorului”, peste care se împletește umbra iepurului cu laba ursului; pe unde se îmbrățișază ramurile fugăstului cu ale paltinului, formând liane nesfârșite, bolți nepătrunse de razele soarelui...”

„Când apropiam de coliba pădurarului a început să plouă. Picături mari, cât părăluța loviau în frunzele dințate, iar stropii reci ne înrourau fața... Un bulgăre de foc a căzut de sus, apoi o lumină viorie ne-a luat ochii, și n'armă tontente de apă au început să vină din adânc... Am grăbit pasul, și scurtând drumul peste movila „Sturzului” am ajuns la casa pădurarului.

„Doamne, cum îmi vin toate în minte! Lumea mă face nebun, dar eu spun ce-am văzut atunci...”

Apoi tăcu. Luă un cărbune din vatră și aprinse țigara și urmă mai departe cu vocea rară, obosită par'că:

„Am bătut în ușa de trei ori. Uite, așa am bătut. Ne-a întreat o voce de copilandru din năuntru:

„Cine e?”

„Oameni cinstiți, am răspuns din afară.

„Am auzit apoi ivărul dat într-o parte, și în crepătura ușei s'a ivit nepoata pădurarului. Nu știu dacă mă credeți, dar vă spun că nu mai văzusem, nici n'am mai văzut față frumoasă ca Vanda. Am rămas tus trei incremenți.

„I-am zis apropiindu-mă cel dintâi de prag: „Vanda, lasă-ne înăutru, că ne omoară ploaia...”

„Să vă las, fiind-că te cunosc pe dumneata, ne-a răspuns tremurând de spaimă. Altfel, nu trece nimeni pragul când nu e bunicul acasă...”

„Nu văzusem pe Vanda de șase ani. Era mică atunci, numai de o schioapă. Avea o figură stearsă, negricioasă, și slăbănoagă. Așa era.

„Acum... Doamne, cine-ar putea să vă spună cât de frumoasă era acum?! Se schimbă cum se schimbă codrul în primăvară de nu-l mai cunoști. Se împlinise la trup ca un brebenel înflorit, și obrajii îi albiseră ca doi nuferi adormiți...”

„Ne spunea cu teamă că pe bunicu l'a prins furtuna în „Valea rea” și îi tremurau sânii ca de spaimă. Când vorbea făcea gropițe în unghiul gurei — o gură ca cireașa părguită; încrunta sprâncenile imbinat, și ridica ochii spre icoana sfântului Niculae, îngânând o rugăciune. Ce sfânt ar fi fost atunci în stare să n'o asculte?”

„Părea o căprioară fugară, prinsă de curând, care icnea la or și ce mișcare. Așa era crescută Vada în săltăciția pădurei Cotoșmanului...”

„Eu n'am mai scos un cuvânt de la o vreme. Amușisem. Și nici nu-mi aduc aminte ce-a mai vorbit cu ea Florea și cu Ilie. Mă uitam pe furii

în ochii ei. Și ce ochi frumoși avea!... Albastri ca cicoarea, și limpezi ca cerul înseninat după ploaie...”

„Sta în picioare, cu o mână răzimată de corlată, pe când noi, ne învăteam pe lângă jarul din vatră, mistuindu-ne în tăcere, ca flacăra ce-i bujorase obrajii catifelati...”

„Îmi ziceam înfrigurat de bățile inimei: Vanda, Vanda, cât de frumoasă te-ai făcut!...”

A tăcut apoi o clipă nebunul, și ne privea pe toți în neștire, zâmbindu-ne negrăit de trist!...

Eu îl priveam în lumina ochilor, și ascultându-i cuvintele minunate, sub al căror farmec mă ținutise, mi-am zis:

„Doamne, omul acesta nu e nebun. E ră-tăcit într-o lume închipuită, cu vise fantastice și cu iubiri deșarte, lume pe care nu o pricepem!...”

A stat apoi pe marginea patului, și îndreptându-și ochii spre fereastră, a început să vorbească rar, cu mici întreruperi:

„Când a conținut ploaia am ieșit în tindă. Un brâu țesut din fire nestimate se întindea peste pădure, iar soarele ne privea zâmbitor dintr-o grămadă de nouri. Frunzele erau brumate de picăturile de rouă, și aerul rece năvălea din întunerecul pădurei...”

„Ne-am luat rămas bun dela Vanda, și ne-am dus!...”

„Am mers așa tăcuți mai bine de un ceas. Dela răspântia „Lupului” m'am despărțit de ei. Am rămas singur prin pădure și mergeam încet,

capete pe tema tradărei, toți au căzut cu mine de acord asupra alegerii de episcop la Arad a vicarului dela Oradea-Mare Iosif Goldiș, deputat de partidul guvernamental al lui Coloman Tisza, alegere, cu care d. V. Goldiș nu numai a consimțit perfect, ci pe deasupra a mai primit și postul de secretar consistorial sub regimul acestui episcop, luat și ales din sânul partidului guvernamental. Prin alegerea fericitului Iosif Goldiș de episcop la Arad s'a făcut deci primul pas serios pentru inaugurarea politice de apropiere între români și maghiari, cel puțin în comitatul Aradului, care s'a remarcat prin discursurile rostite la banchetul de instalare de contele Ștefan Tisza și episcopul Nicolae Popea, cum și prin atacurile foilor naționale, cu excepțiunea „Tribunei Poporului“, îndreptate în contra Arădanilor pentru alegerea aceasta“.

Prin declarația aceasta părintele V. Mangra destăinuiește un lucru, despre care eu până astăzi n'am știut nimic. Observ, că eu pe atunci nu eram deputat în sinodul eparhial din Arad și deci nu am luat parte la alegerea de episcop a vicarului Iosif Goldiș. Este adevărat, că am consimțit cu alegerea aceasta, dar am consimțit pentru aceea, pentru că părintele Mangra și ceilalți naționaliști din Arad m'au asigurat, că alegerea aceasta nu se face din considerațiuni politice, ci numai pentru de a introduce o conducere mai prielnică a intereselor bisericești, școlare și epitropești în dieceza Aradului.

Nici idee nu am avut despre aceea, că alegerea fericitului Episcop Iosif Goldiș s'a făcut din considerațiuni politice, ca a-decă prin această alegere să se inaugureze politica de apropiere între români și maghiari tocmai în umpul, când șovinismul maghiar era mai turbat în contra vieții noastre naționale. Dovadă despre aceasta este, că după alegerea și întărirea de episcop a fericitului Iosif Goldiș am scris în „Tribuna Poporului“ cei mai vehemenți articoli în contra politice de guvernare în Statul-Ungar.

Declarația părintelui V. Mangra do-

căci îmi alunecau picioarele pe cărare... Am început apoi să cânt o doină!...

„Cum te mângâie une-ori cântecul, de durerile inimei!... Gândurile mele toate erau înșiruite spre coliba pădurarului... Și cu cât drag o alintam pe Vanda, în taina sufletului meu!... Se uitase așa de blând la mine, când m'a prins că o privesc pe furis!... Pare că mi-a mulțămît cu un zâmbet. Ba mi-a făcut mai în urmă și un semn cu capul... Ce-a vrut se înțelege? Oh! căpușorul ei drag, ca o viorică de pădure!...

„Și ce era să fac acum?”

„Am luat drumul înapoi spre coliba pădurarului. Cât am urcat pe deal în sus nu știu... Nu-mi dădea răgaz inima, să mă gândesc în altă parte decât la Vanda...

„Cum mă prinsese așa de-odată fiorul unei dragoste ucigătoare?”

„Scăpăta soarele când apropiam de căsuța pitită sub pletele pădurei. M'a deșteptat din visurile mele dragi un țipăt, care nu știam din cotro vine... Apoi altul, și iar altul!... Într'un suflet am fost de-asupra movilei „Sturzului“. Ah! am văzut atunci coliba în flăcări. Am luat-o în goană nebună peste rădăcini împletite, peste măidane de frunze moarte, lovindu-mă de crengile stufoase, pe care le întâlneau în cale... Incepuse să ardă și pădurea... Flăcările crescuseră până'n vârfuri, iar fumul și dogoarea se ridicau spre cer ca o jertfă!...

„Am stat atunci o clipă locului... Am as-

vedește însă mai presus de orice îndoială, că Tribuniștii din Arad după încercarea cu „punctele de orientare“ din 1897 și-au continuat politica de abandonare a partidului național român, și în 1899 au voit să-și creieze în acest scop o situație mai prielnică prin alegerea de episcop a guvernamentalului Iosif Goldiș. Acum înțeleg multe din semnele vremilor de atunci și văd lanțul lungindu-se până în ziua de azi. Mă încredințez și mai mult de marele adevăr, ce îl exprimă vorba strămoșilor nostri: Ex uno discite omnes.

Sunt mulțumitor părintelui Vasilie Mangra pentru lumina, ce a aruncat prin declarația sa asupra haosului, în care ne zbatem.

Vasilie Goldiș

Politica în Ungaria

Ședința Casei magnaților.

Vineri, 17 Martie n., Casa magnaților va ținea ședință, în care se vor desbata reformele militare și planul de acțiune al oficiului statistic pe anul 1911.

Călătoria ministrului Hazay.

Ieri d. a. ministrul de honvezi Hazay Samu a plecat la Viena, unde a conferat cu miniștrii austriaci Schönaich (războiu) și Georgi (apărarea țării) în chestia limbei protocolară. Ministrul Hazay va petrece în Viena vreo două-trei zile.

Din Cameră.

Azi, mâne și Joi din cauza serbării naționale ungurești, 15 Martie, Camera nu va ține ședințe, iar Vineri se va continua desbaterea bugetului statului pe anul curent.

Marea adunare din Ardeal.

În săptămâna trecută a avut loc în Cluj un eveniment de-o importanță foarte mare.

Toți prefecții comitatelor transilvănene, conții și baronii Bánffy, Kemény, Teleki, Béldi, Bethlen și Inczedy, apoi deputații

cultat... nici un țipăt, nici o chemare!... Vanda nu mai eral... Am trecut prin jar, mi-am ars mâinile, picioarele și obraji mi i-am ars, dar n'am mai găsit-o. O mistuise flacăra, cum mă mistue pe mine dorul!...

A tăcut apoi flacăul, a închis ochii și s'a răsturnat în pat cu fața în sus... Părea că doarme!...

Ploaia contenise. O rază viorie dela soare tremura în geamuri, pe când aerul rece năvălia pe ușa deschisă.

Am eșit afară, am înhamat caii și am pornit iar la drum...

Par'că de departe, din cerdacul căsuței cârciumarului, îmi veniau ultimile cuvinte ale nebunului, ca un glas ieșit de sub pământ:

„O mistuise flacăra, cum mă mistue pe mine dorul!...

aleși în circumscripțiile din Transilvania, profesori universitari etc. s'au întrunit la Cluj într'un mare congres, ca să hotărască de exploatarea minieră a marelui teren de hidrocarburi din ținutul Șarmășelului.

Congresul a protestat în contra intențiunii budapestanilor pentru exportarea gazului din Transilvania și și-a exprimat dorința, ca prin exploatarea aceasta a gazului de luminat să se promoveze industria părăsită și decăzută a Transilvaniei.

Cu prilejul acesta profesorul dr. Cholnoky Ienő dela Universitatea din Cluj scrie în „Budapesti Hirlap“ următoarele:

„Sub domnia principilor Transilvania era puternică, avută și ungurească, iar pământurile atunci cultivate azi zac părăginite, industria a dispărut, pe văile sale arse de soare și sterpe, s'a înstăpânit un popor cu o limbă străină și semidoct, care amenință să înghiță pe puțineii Unguri cari au mai rămas. Transilvania s'a unit cu Ungaria, fiindcă aștepta ajutorul țării-mame, care din nou s'o ridice. Dar, zău, Ardeleni au rămas înșelați! Binevoii să cercetați bugetul ministrului de instrucție și al construirii drumurilor de țară și vă veți convinge cât suntem de mașter tratați; cât de mică e suma ce se dă din dările incurse din Transilvania pentru promovarea culturală și pentru interesele economice ale Transilvaniei. Ce știe cetitorul ziarului de cafea din Budapesta, cât de amarnic trebuie să luptăm ca să ne apărăm în contra pășirii agresive a Românilor, și să scăpăm pământul, sărăcim, perim, iar Ungaria va pierde Transilvania, dacă va mai sta în nepăsare, ca până acuma... Cutez să afirm, că în București mult mai bine și mai înțelept îngrijesc de soarta Românilor din Transilvania, decât cum îngrijește Budapesta de soarta Ungurilor de-aici!

Înțelege deci cei de sus durerea noastră a transilvănenilor, și înțelege odată, că dacă țara mamă nu ne ajută, ci ne păgubește, suntem perduți pentru totdeauna!”

Cum? Ei, stăpânii absoluți ai țării, ei, cari ne-au despuiat de toate drepturile, ne-au luat moșiile, ei să piară? Dacă ei singuri își cunosc slăbiciunea de-a ne putea nimici, atunci de ce fac atâtea planuri detestabile de nimicire în contra noastră.

Vezi, domnule Cholnoky unde vă duce politica dvoastră proastă și mizerabilă.

Contele Khuen Héderváry
despre situația politică
a Croației.

Contele Khuen Héderváry a făcut o declarație mai lungă într'un ziar despre situația politică din Croația, din care reținem următoarele:

„Nu cred, că partidele din opoziție vor să sprijinească pe banul la votarea bugetului și prin urmare la ajurnarea Saborului, iar dacă nu se face pace, disolvarea Saborului va fi inevitabilă. Nu voim să știrbim drepturile Croației, dar iarăși nu vom lăsa nici un grăunte din situația de drept public al Ungariei. În tot cazul pragmatica căilor ferate va trebui revizuită și înlocuită cu o nouă pragmatică. Cu prilejul acestei revizuirii preținsele doleanțe ale Croaților se vor rezolvi dela sine, fără ca prestigiul statului ungar să sufere vreo știrbire. Deoarece, repet, din situația de drept public al Ungariei nici când nu vom lăsa nimic“.

CRONICA EXTERNĂ

Situațiunea în Portugalia

De un timp încaace iar încep să circule fel de fel de știri despre nesiguranța ce ar domni în Portugalia.

Adevărul este, că se fac oarecari încercări din partea monarhiștilor, spre a răsturna Republica. Astfel știrile telegrafice anunță, că în apropiere de frontiera portugheză la Vigo, care e un port spaniol, s'a lăjit vestea despre o mișcare in-

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

surecțională monarhistă în localitatea Orcos de Valle de Vez.

Monarhiștii ar fi pus pe goană pe funcționarii republicani, ar fi arborat drapelul monarhist în locul celui republican, dar, că trupele credincioase Republicei, trimise de Oporto, ar fi restabilit ordinea.

Comuna Orcos de Valle de Vez e situată în partea de N. V. a provinciei Entre Mintade Duro, în apropiere de Spania, și la apus de Oceanul Atlantic, Provincia e mică, e cea mai mică a Portugaliei, dar e cea mai populată. După o informațiune a Agenției Havas însă, guvernul ar dispune acolo de numeroși partizani probă, că preoți catolici au fost expulzați de acolo. Acum tot cantonul e ocupat militărește.

Judecând obiectiv, nu e de negat, că situațiunea e cam tulbură în Portugalia. Guvernul n'a putut îndrepta relele pricinuite de regimul monarhiei. Și nici nu era posibil. Poporul, care spera, că își va ameliora situațiunea, ca prin minune, după alungarea lui Don Manuel, se vede încă tot în mizerie.

Agenții monarhiei caută să exploateze ignoranța și amărăciunea poporului și astfel se explică de ce ici și colea se întâmplă conflicte și acte de insubordinațiune.

Adevărul este, că monarhiștii au devenit de câțiva timp îndrăzneți. Astfel un fost ministru plenipotențiar al Portugaliei la Viena, contele Paraty, nu se jensează de a adresa ziarului „N. Fr. Presse” scrisori din Lissabona, în care pe față unelțește și caută să discrediteze guvernul republican.

El își bate de guvernul „provizor”, al cărui provizorat se va termina.

Contele Paraty prezintă guvernul portughez ca fricos, căci nu vrea să procedă la alegeri. „Pentru ce nu are curaj guvernul” întrebă devotatul lui Don Manuel, să se adreseze poporului printr'un plebiscit? Pentru că să teme, că poporul n'ar aproba Republica”, răspunde Paraty. În rot cazul e semnificativ, că unui guvern republican îi este frică să se pună în contact cu poporul.

Intr'aceea, nu e de negat, că guvernul face tot posibilul, pentru îmbunătățirea claselor muncitoare, căutând să iefinească traiul și să deschiză școli cât mai multe.

A adus o lege pentru organizațiunea familiei și a luat puterea din mâinile clericalismului cotropitor.

Dacă republicanii nu pot face nimic, partizanii lui Don Manuel și mai puțin.

Din Parlamentul englez

În parlamentul englez se continuă discuția asupra bugetului de marină.

Bugetul acesta înghite în Anglia sume foarte mari. Astfel și în anul acesta.

Cu toată mărirea acestor sume, partea cea mai mare a presei engleze a fost nemulțumită din cauză, că nu vedea în destul asigurată supremația flotei engleze. Toate ziarele erau în genere de părere, că Anglia nu poate cruța nimic în privința aceasta, căci prin aceasta își va pierde prestigiul în concertul politicei universale.

Flota engleză este superioară azi și vor trebui mulți ani, până ce Germania cu forțări mari o va putea numai ajunge. Scopul guvernelor engleze însă este, ca raportul puterii pe apă între statele europene Anglia să rămână același, dacă nu mai avantajos ca mai înainte. S'au edificat și se edifică deci vase de războiu uriașe în număr mare de către toate statele îngreunând foarte mult bugetul tuturor statelor. Chiar și Monarhia noastră a trebuit să facă îndestul acestei trebuințe impusă de împrejurările timpului.

În prezent însă și în Camera engleză s'a ridicat un glas contra acestei tendințe a guvernului. Liberalul Macdonald a prezentat o rezoluțiune, în care exprimă îngrijorarea Camerei, față de creșterea enormă a bugetului pentru marină și propune, ca aceste cheltuieli să fie reduse. El își motivează propunerea cu împrejurarea, că nu este nici un motiv serios sau vr'o primejdie din afară, care ar justifica acest spor al bugetului.

Cheltuielile ar trebui reduse cu atât mai mult, că supremația flotei este și așa asigurată.

Propunerea liberalului Macdonald este sprijinită și de radicalul Ponsonby.

Acesta spune, că o întărire a flotei nu îngreunează numai darea publică, dar este și o provocare la adresa Statelor străine. Chiar faptul, că cu toată amenințarea Germaniei, între Anglia și Germania sunt raporturi bune, arată, că în Anglia lumea e dispusă pentru o pace cu acest Stat. Aceste relații bune cu Germania nu mai trebuiesc din nou întărite sau dacă și e trebuință pentru așa ceva, sporirea flotei nu va contribui cu nimic la aceasta.

Își încheie cuvântarea cu dorința, ca ministrul de externe să susțină și mai departe prietenia cu Germania cu ori ce preț.

Liberalul King propune un amendament, în înțelesul căruia Camera să-și exprime regretul pentru trebuința de a spori mereu flota și Camera să facă pașii de lipsă pentru o reducere internațională a înarmărilor.

Răspunde lordul Mac Kenna. Declară, că antevorbitorii sunt în rătăcire, când tăgăduiesc necesitatea unei flote puternice. Regretă nespuse de mult, că deputații și-au motivat propunerile mai ales prin aceea, că se provocau la Germania, contra căreia ar fi îndreptată întărirea flotei. Dânsul nu este în poziție a face destăinuiri asupra relațiilor Angliei cu Germania, dar ține să spună Camerei, că scopul flotei este asigurarea supremației pe apă a Angliei. Această supremație însă nu înseamnă amenințarea celorlalte puteri, căci Anglia poartă o politică de apărare și nu ofensivă. Anglia ar ajunge în cea mai tristă situație, când ar scăpa din mână această supremație, căci atunci toate drumurile i'ar fi închise pe apă.

Desbaterea continuă.

DIN ROMÂNIA

Scrisori din București

Autoritatea bisericească și spectacolele în vreme de post — Reaparitia somnambulului Alexandrescu în București — Un curios caz de somnambulism

București, 27 Februarie st. v. — În prima și ultima săptămână din postul mare toate spectacolele sunt interzise la noi. Cinematografele, cafenelele-concerte, operele și chiar Teatrul Național își închid porțile în această săptămână de post și rugăciune. Motivul acestei măsuri, luate direct de autoritățile bisericești, nu apare destul de clar.

Toată lumea înțelege, până la un punct, ca spectacolele să fie interzise în timpul ultimei săptămâni a postului mare. E doliu universal atunci pentru patimile Mântuitorului. Se cuvine prin urmare ca toți credincioșii în Hristos și toți aceia, pe cari patimile fiului lui Dumnezeu i-au desrobât de păcatul inițial să păstreze în cea săptămână o rezervă, care să le dea putința să se înalțe sufletește, să mediteze.

Nimeni nu pricepe însă pentru ce această măsură se aplică și în prima săptămână a postului mare. Și nu se poate pricepe aceasta cu atât mai mult, cu cât se opresc numai manifestațiile de artă — cari prin esența lor constituie prilejuri de reculegere și înălțare sufletească — în vreme ce petrecerile celelalte e ordin profan și chiar imoral nu sunt sau nu pot fi oprite. Atunci care e folosul acestei măsuri?

În fiecare an, ziarele noastre protestează împotriva acestei nedreptăți, — fără nici un folos însă.

Anul acesta nedreptatea a fost cu atât mai mare, cu cât s'au interzis absolut toate spectacolele, afară de ale Operei. Să nu se creadă, că prin aceasta s'a adus un omagiu deosebit unor străluciți artiști străini. Nu. Trupa care cântă acum la Teatrul Leon Popescu este foarte mediocră. A fost scutită însă de a se supune regulamentelor noastre această trupă pentru motivul că e alcătuită din artiști... catolici. În cazul acesta, ar fi trebuit ca să nu se îngăduie decât... catolicilor să aziste la spectacolele ei.

Se pare însă, că această concesie s'a făcut Operei mai mult de hatărul impresarului, care e Evreu. Ce vreți? N'ar fi fost cuviincios să facem să pătimească punga unui Evreu din cauza patimilor Mântuitorului.

*

Somnambulul Alexandrescu a reapărut în Capitală și și-a reluat straniile plimbări în nopțile cu lună.

E foarte ciudat cazul acestui somnambul: el fiind deștept are totdeauna viziunea sigură a plimbărilor, pe cari le va face în viitor. Cu chipul acesta, el previne totdeauna publicul asupra aventurilor lui. Acest caz de somnambulism este foarte curios. Alexandrescu e în stare să spuie și ziua, și ora, și locul unde se va sui.

Astfel, cu câteva zile mai înainte, nefericitul pacient prevăzuse că Sâmbătă noapte la orele 10¹/₂ va adormi și va pleca spre noul și marele palat al Camerei de Concert, pe care se va sui și că la ora 12¹/₄ va fi înapoi acasă.

Ceea ce el prevăzuse, s'a întâmplat în tocmăi. La ora 10¹/₂ punct Alexandrescu, adormit, a plecat dela locuința sa din Calea Griviței, care era înconjurată de o mulțime imensă și de poliție. Pe tot parcursul, până la Camera de Comerț, Alexandrescu era urmărit de un public foarte numeros, îngrozit de această fantastică apariție. Alexandrescu umbla cu ochii închiși și cu mâinile întinse înainte. Poliștii îi făceau loc prin mulțime.

Ajuns în dreptul marelui palat al Camerei de Comerț, Alexandrescu s'a oprit, s'a desbrăcat și a început să se suie, cu agilitatea unei pisici, pe jgheabul clădirii până a ajuns pe coperiș. Mulțimea tremura de groază. Un fior a sguduit miile de oameni strânși în jurul Camerei de Comerț când Alexandrescu, numai în cămașe și pantaloni de noapte, a apărut pe coperiș, ca o fantomă albă din altă lume.

După o scurtă plimbare, în bătaia razelor bogate ale luni, Alexandrescu s'a dat jos iar pe jgheab, s'a îmbrăcat și s'a napoiat acasă unde a ajuns exact la ora 12¹/₄, după cum prevăzuse cu câteva zile înainte.

Fiind întrebat de mai mulți cunoscuți cum se face de este el în stare să prevadă noctambulismul său, Alexandrescu a răspuns:

— O voce îmi dictează totdeauna cu câteva zile înainte, ceea ce trebuie să fac o voce, pe care o disting foarte bine și care acum mi-e cunoscută.

— Și-a cui e vocea asta?

— A lui Jupiter.

Bucureșteanul.

Litere — Arte — Științe.

SUAVE FLORI...

*Suave flori sunt farmecele tale,
Ele 'nfloresc la soarele iubirei
Ce-ți arde 'n ceru-albastru al privirei
Și-mi strălucește veșnic mie 'n cale.*

*Iubirea e așa de luminoasă
Cum este primăvara pentru fite.
Tu ești frumoasă, însă prin iubire,
Prin vraja ei, tu ești și mai frumoasă.*

*Și mult mai mult acum îți placi tu, fie,
Și te întreci pe tine 'n toate cele;
Ai prins în ochi lucirile de stele
Și toată-ai prins o dulce sprintenie.*

*In glasul tău vibrează tremurarea
Aprinderii simțirilor ce-oftează;
Profilul tău ca 'n marmură-l sculptează
Rămânerea pe gânduri și visarea.*

*Se 'ntrece fiecare dintre muzee
Să-ți pue 'n d'albu-ți suflet o podoabă.
Iubirea însăși vrea să fie roabă
Surîsului ce-ți flutură pe buze:*

*Căci ea, această mare creatoare,
E-asemena artistului ce ține
La opera-i mai mult decât la sine —*

Iar tu ești a iubirei cugetare...

Alex. St. Vernescu.

HOINAR

O clipă ținu noaptea, cât țin nopțile de vară, când întunericul e numai o strângere de aripi a luminii. Și totuși îndată ce se trezi, fluturul, în răcoarea umedă a dimineții, i-se păru că dormise de când lumea; de aceea zise în sine bănuind:

„Ce Dumnezeu răsare soarele atât de târziu!”

Dar ca și cum Dumnezeu i-ar fi făcut pe voe, deodată, se respiră din înalt mănunchiul strălucitor al razelor de soare, și peste câmpie năvăli un văl de aur. Fluturul își pălpăi de câteva ori aripile, și, din vârful galben al tulpinei de lumânărică, unde poposise de cu seară, își luă, sglobiu, sborul. Fiindcă nu fusese de mult pe la târg, o luă într'acolo.

Curând zări o grădină cu fel de fel de flori. Trecu pârleazul, și, mehenghiu, se furișă întâi pe la ferestrele casei. Perdelele erau încă lăsate. Ce să vadă? Nimic! În schimb de jur-împrejurul privazurilor, cununi de zorele se împletiau, cu florile deschise, fragede, liliachii bătând în albastru, sinilii bătând în roz, acoperite de rouă ca de niște nestimate. — „Fragede flori”, gândi fluturașul, și, bătându-și aripile albastre stropite cu aur, le sărută pe rând. „Aici o să stau astăzi pe vremea arșiții”, gândea ștregarul. Dar tot privind la ele, găsi zorelelor o scădere; prea își schimbau fața: dimineața într'un fel, la amiază într'alt fel, iar seara se închideau morocănoase. — „Nu-s statornice” adăugă craiul, și plecă mai departe. Cum sbura, așa, deasupra straturilor, mirosul rozetei îi umezi sufletul. Repede se coborî de se așeză pe o tulpină de rozetă. Și cum rămăsese, pierdut, răsufând mireasma îmbătătoare, se gândia: — „Nu e floare mai fermecătoare ca rozeta, — de geabă! în mi-

reasma ei să mori și mori fericit”. Gândind astfel privi mai bine tulpina floarei. Cine-l pusese! Măhnit, își mai schimbă din păreri. „Intr'adevăr îmbătător miros; dar de ce oare firea nu îmbină nici-odată toate însușirile la un loc. Poftim, privește, cine împrăștie o asemenea mireasmă! Ce flori mărunțele, pipernicite, aproape verzi ca și frunzele”. Și fiindcă în clipa aceea veni până la el adierea unor crini, urmă: „Ce are a face rozeta cu crinii, — cu crinii albi ca spuma lapte-lui!” Fără să stea în cumpănă își făcu vânt spre lugerul înalt, subțire și mândru al unui crin întârziat. Așezându-se în potirul parfumat, alb ca zăpada, berbantul, își destinse aripile puțin, să se odihnească, dar băgă de seamă că se umpluse de praful galben al floarei, și se năcăji: „Foarte mulțumesc de gazdă, dacă e vorba să ies mănjit!... Și unde mai pui că aici stai ca într'o mănăstire”. Se înalță în aer. Se încălzise grozav. „Parcă e mai cald ca la câmp” gândi sprințarul. În vremea aceasta ochii lui zăriră, așa, ca o șuviță de sânge. Era un strat de garoafe. „Hai într'acolo”; — întinse aripile, lovi de câteva ori aerul și se lăsă, ușor ca un fulg, deasupra unei garoafe bătute, creață și îmbălsămată. „Uite-o floare care nu-i năzuroasă, își zise; o găsești pretutindeni; și cu toate astea ar avea dreptul să fie mândră cu fața ei îmbujorată. Da, garoafa într'adevăr mi-i dragă”. Și stătea, hoinarul, tolănit pe frunzișoarele moi ca un pașă, când parcă îl ameți ceva. „Ce să fie? Al mirosul garoafei. Uite asta, cugeta craiul, asta nu îmi place la garoafă. Nu putea, adică, să aibă un miros al ei? Trebuia să împrumute mirosul pipărat de cuișoare? Pfui!” Sglobiu, își văzu de drum, aiurea, strănutând... Și ziua trecea, și ră-tăcitorul sbura mereu, mereu, fără astâmpăr. „Uite colo un lăvicer de nu mă uita. Fiindcă-s albastre ca și mine, s'or fi crezând, mă rog, lucrul mare”; atingându-le, disprețuitor, cu vârful aripei, le lăsă în urmă. Ce mai straturi de ochiul bouului! „Sunt prea din topor”, băgă de seamă, curtezanul: „ce e floare trebuie să aibă ceva care să o înrudească de aproape cu cerul, cu aerul... sau cu mine”. Ingâmfat, se împiedecă de o gura leului; „Mersi, de-al de dumneata găsesc și în câmp, la țară”. Ei, cu micșunica, se schimbă vorba, adevăr și sretul, „asta da”. Și se lăsă, elegant, în roate, deasupra floarei cumini. Își strânse aripile una, își răsuci mustața, făcu ochii mici; micșunica rămase liniștită; gazdă bună dar nu sprințară. Flăcăul se năcăji: „Ho; băbătie, prea te crezi! Eu n'am venit să dorm”. Și fugi, răsând. Mărgăritărele nu le putea suferi, sbură pe deasupra lor, numai să le facă în necaz; în-trucât privește, barba-împăratului, îi venia rău numai când se gândea la numele ei... Ziua trecea, soarele scăpăta; se mai răcorise. O luă în-spre gherghine. Coccoțate, sus, pe tulpinele lor, gherghinele îl priveau nepricepute. „Inalte și proaste” zise pierdevară, și, înălțându-se sus, căuta cu ochii trandafirii. Îi zări. Se scoborî încet, curtenitor, se închină în fața fiecăruia. „Flori de paradis, flori măestre, flori...” dar cum se întorcea, în dreapta și în stânga, complimentând, aripa i-se sgărie de-un ghimpe. Craidonul o șterse repede, fără să mai uite înapoi... Trecu pe lângă lalele fără să le privească; dar în drum făcu cu ochiul rochiții-rândunicii, o veche prietenă, și spuse o vorbă proastă unui stânjinel scuturat, îmbătrânit, ce i-se ținea în cale. Zarnacadelelor le rămase doar tulpinele; liliacului frunzele. Mai departe, mai departe. Din sbor fură o sărutare unei cicori, rătăcită pe acolo cine știe cum. Și cicoarea îi aduse aminte de câmp. „Tot mai frumos e câmpul... Dar nu-i vorbă, și în grădină!...” Și parcă departe, într'un colț, zări o floare, invoaltă, necunoscută. Grăbi dar, deodată, începu să orbăciască. Nici nu băgase de seamă că se întunecase. Nu mai vedea nimic. Il apucase. noaptea în drum. Neputând să mai sboare, se lăsă, la întâmplare, pe-un spin uscat, să aștepte zorii, suspinând nemulțumit:

„Ce Dumnezeu se 'noptează așa de vreme!”...

Em. Gârleanu.

Inceputurile limbii noastre literare

(SECOLUL AL XV-LEA)

Cele mai vechi tipărituri românești — Coresi și textele tipărite de el — Traduceri românești din Sf. scriptură înainte de Luther — Wycliffe și Huss — Hussitismul și roadele lui literare la noi

(Urmare și sfârșit)

Invățăturile lui Wycliffe însă începură să prindă rădăcină și în urmă au găsit un aderent înfocat și un propovăduitor entuziast în persoana eruditului profesor ceh dela universitatea din Praga: *Ioan Huss* (1369—1415).

Invățăturile lui Ioan Huss culminau în următoarele:

a) Sfânta Scriptură este unica și singura autoritate dogmatică în biserică; deci toți creștinii trebuie să cunoască Sf. scriptură, care trebuie tradusă în limbile popoarelor vii;

b) cuminecătura trebuie luată cu pâine și cu vin (nu numai „hostia” fără vin);

c) titlul de episcop, închinarea la icoane și formele fixe ceremoniale ale cultului divin trebuie abrogate.

Huss a plătit cu viața invățăturile sale. Acelaș conciliu bisericesc din Constanț, care și-a răzbunat asupra cadavrului lui Wycliffe, a decretat moartea lui Huss, care a fost ars de viu pe rug la anul 1415.

Cehii, țărani și nobili, îmbrățișară cu fanatism invățăturile lui Huss și cetele lor armate au întins propaganța hussită departe peste hotarele Boemiei. Ei năvăliră în Ungaria, pătrunseră în Cenad, Bihor și Ardeal. Mulți dintre Maghiari primiră învățătura hussită și emisarii acestora au pătruns chiar până în Moldova la con-frății lor Ciangăii de pe lângă Troțuș. De aci hussitismul se extinse până la Prut, zice d. Iorga, ba chiar și până în Bugeac. Răscoala țărănilor din Ardeal (1437) stă în legătură cu propaganda hussită.

La Sași nu a prins hussitismul. Nici la Români din Moldova, cari stăteau sub bună pază bisericească cu episcopi vigilanți în frunte. Dar a găsit teren bun învățătura hussită la Românii din Ungaria și Ardeal, îndeosebi în părțile mărginașe, unde lipsia supraveghierea binerânduită a unor episcopi tari în ortodoxie. Ea s'a putut furișă aci ușor între Români, căci hussitii se cuminecau ca și Românii: cu pâine și cu vin, ei țineau sfaturi cu mirenii în trebile bisericesti și desvăluiau tainele Scripturii traducându-o în limba înțeleasă de toți a poporului de rând. Părțile, în cari s'a înrădăcinat mai tare hussitismul la noi a fost: *Maramurașul și părțile învecinate ale Ardealului*.

Iată dar *indemnul extern*, care a pus la cale primele traduceri ale Scripturii în limba română: *hussitismul*; iată locul: *Maramurașul și părțile învecinate ale Ardealului*, iată timpul: *prima jumătate a secolului XV*.

Dacă primele traduceri ale Sfintei Scripturi s'a făcut: la Cehi, la Poloni și la Maghiari (Pécsy Tamás și Ujlaky Bálint la anul 1416) sub înrăurire hussită de hussitii acelor neamuri (la Cehi de însuș Ioan Huss), — tot așa și la noi un *hussit român*, de bună samă preot, probabil în *Maramuraș*, a trebuit să fi fost cel dintâiu traducător în românește al Sfintei Scripturi.

Din cât s'a păstrat până azi: în copii manuscrise sau în tipăriturile Coresiene, avem din acest străvechiu isvor următoarele prime traduceri făcute toate din limba slavă, în prima jumătate a secolului XV:

- Psaltire,
- Cele patru evanghelii,
- Faptele apostolilor, și
- Diferite texte bogomilice.

Limba acestor străvechi cărți constituie dar inceputurile limbii noastre literare.

Înainte de-a sfârși, s'ar potrivi poate să reproduc vr'un fragment din aceste străvechi monumente de limbă. Dar socotesc, că dau o icoană mai complectă despre această veche limbă, despre lumea românească de atunci și despre orizontul de cunoștințe al preotului căr-

La exportul mărfurilor române, această grupă are o prea mică însemnatate. Valoarea totală se ridică de-abia la cifra de 1,658.002 lei, din care mai mult de jumătate provine din exportul produselor chimice și al medicamentelor. Valoarea importului covârșește pe a exportului cu suma de 56,769.088. Această mare diferență provine din faptul, că în Țara Românească nefiind fabrici metalurgice, toate mașinile agricole, pentru căi ferate, motori electrici, etc. etc., se aduc din străinătate. În schimb, exportul este foarte scăzut...

După cum vedem din cele expuse mai sus, tot schimbul comercial al României cu țările străine, consistă în aceea, că exportă străinătății produsele solului și subsolului, ca: cereale, petrolu; materii brute, ca: lâna, părul, pieile, lemnul nefasonat etc. și primește în schimb articole de lux — mare parte din materiile brute exportate — dar pe care le importă transformate, fasonate în țesături, confecțiuni, încălțăminte, mobile, etc...

Dar, cum Țara Românească se găsește la cotitura drumului în mișcarea ei economică, și luând în seamă, că toți oamenii mari ai țării au privirile ațintite asupra propășirii comerțului și industriei, e de sperat, că în câteva decenii, multe din articolele pe care azi le importă de peste graniță, vor fi confecționate în țară, cunoscând astfel cu succes mărfurile care le vinde pe piețele străine.

Procurare favorabilă de articoli economici

Punând în vederea membrilor noștri, că am prelungit termenul pentru înaintarea cererilor pentru împărțirea semăntelor de nutrețuri măiestrite până la 20 Martie a. c. n., aducem totodată la cunoștința economilor noștri de preturindenea, că subscrisul comitet este gata a mijloci pentru ori și cine i-se va adresa, procurarea articolilor economici amintiți mai jos, lângă cari însemnăm și prețul:

- Sămânță de iarbă engleză, 1 kilogram 72 bani.
- Sămânță de iarbă franceză, 1 kilogram 2 coroane.
- Sămânță de luțernă, 1 kilogram 2 coroane 60 bani.
- Sămânță de trifoi roșu, 1 kilogram 1 cor. 90 bani.
- Sămânță de napi „Mammuth“, roșii, mari 1 kgr. 82 bani.
- Sămânță de napi „Obendorf“, galbini, rotunzi, 1 kgr. 96 bani.
- Sămânță de napi „Eckendorf“, roșii, 1 kgr. 92 bani.
- Sămânță de ciapă „Zittau“, uriașă, galbină, 20 grame 60 bani.
- Sămânță de ciapă „Braunschweig“, 20 gr. 60 bani.
- Sămânță de ciapă „Rocca“, 20 gr. 40 bani.
- Sămânță de ciapă „Madeira“, 20 gram 60 bani.
- Sămânță de salată „Matador“, timpurie, 20 gr. 24 bani.
- Sămânță de saiată de iarnă „Nansen“, 20 gr. 24 bani.
- Sămânță de pătrânel de toamnă, 20 gr. 10 bani.
- Sămânță de pătrânel lung „Zneimer“, dulci 20 gr. 10 bani.
- Sămânță de morcovi de vară „Nantes“, 20 gr. 24 bani.
- Sămânță de morcovi de toamnă „Weseler“, 20 gr. 20 bani.
- Sămânțe de ridichi de vară „Stuttgart“, albi, timpurii, 20 gr. 10 bani.
- Sămânțe de ridichi de Maiu, mari, albe, 20 gr. 10 bani.
- Sămânță de ridichi de iarnă, negre, 20 gr. 10 bani.
- Sămânță de ridichi de iarnă, albe, 20 gr. 10 bani.
- Sămânță de castraveți de „Paris“, 20 gr. 30 bani.
- Sămânță de varză „Braunschweig“, uriașă, de iarnă, 20 gr. 24 bani.
- Sămânță de călărabe (gulii) albe, timpurii 20 gr. 40 bani.
- Sămânță de călărabe de toamnă, vinete, 20 gr. 24 bani.
- Sămânță de mazăre „Bismarck“, timpurie, 100 gr. 24 bani.

Sămânță de fasole de Iulie, 100 gr. 30 bani.
Sămânță de fasole „Mont d'or“, galbină, 100 gr. 40 bani.

Sămânță de patlagele (paradaise), „Prezident Garfield“, 1 kgr. grele, 20 gr. 1 coroană 40 bani.

Sămânță de patlagele „Ficarazzi“, foarte timpurii, 20 gr. 40 bani.

Sămânță de paprică sârbească, 20 grame 10 bani.

Legături de altoit „Raffia“, 1 kgr. 1 cor. 20 bani și 10 kgr. 10 cor.

Funii de „Cocos“, (de legat altoi) 1 kgr. 1 cor. 20 bani și 10 kgr. 10 cor.

Rășină de altoit, fluidă, 1 cutie à 125 gr. 50 bani, à 250 gr. 1 cor., à 30 gr. 20 bani.

Doritorii, cari vor trimite la adresa subscrisului secretar, prețul, cum și 20 bani pentru buletinul de expediție și pentru pachetat, 4 bani taxă de inmanuare postală și 10 bani pentru osteneală, drept dăruire pentru un scop de binefacere, — vor primi articlii comandați cu posibilă grabire.

Sibiu, 3 Martie n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Pant. Lucuța,
prez.

Vic. Tordășianu,
secretar.

Scrisori din Bucovina

Candidații români pentru dieta Bucovinei.

În vederea apropierei alegerilor pentru dieta provincială a Bucovinei comitetul executiv al partidului național român a ținut ședință în 21 Februarie, sub președinția deputatului dr. Aurel de Onciul, la care au luat parte mai mulți bărbați de încredere. S'au fixat următoarele candidaturi:

Dep. dr. Aurel de Onciul, țărănul Gheorghe Boncheș, cons. de trib. Iorgu Toma, avocatul N. Vasilovschi, inspectorul școlar Isidor Dolinschi, administratorul silvic Mitu Turcan, consilierul comunal Dori Popovici, preotul Gheorghe Șandru, cons. de trib. Alecu Popovici, și administratorul silvic Iancu de Cuparencu.

În clasa curiei universale: președintele băncii țării dr. Florea Lupu, administratorul silvic George Sârbu, dr. Nicu Blându, cons. sup. de trib. Teofil Simionovici, baronul Alex. Hormuzachi și prof. universitar Const. Isopescul-Grecul.

În curia I a marilor proprietari: cons. consistorial Dionis de Bejan.

În curia II a marilor proprietari: Escelența Sa baronul Gheorghe Vasilco; dr. Iancu cav. de Flondor, dr. Nicu cav. de Flondor, și dr. Radu N. de Crigorcea.

*

Comitetul executiv al partidului național român, a mai decis față de actualele stări politice, în interesul națiunii de a fi solidari și a combate orice contra candidat, afară de cei fixați de partid.

Convocarea unui congres al preoțimei.

Tot în această ședință, s'a decis convocarea unui congres al preoțimei române la Rădăuți.

Cu pregătirea congresului a fost însărcinat consilierul cons. Dionise cav. de Bejan.

Dreptul de vot al femeilor.

La 19 Martie st. n. va avea loc în Cernăuți un mare meeting al femeilor din Cernăuți, în care se va cere dreptul de vot pentru femei. Se zice că asemenea meetinguri se vor ține în toată Austria și Germania.

Constituirea unui club român al consilierilor comunali din Cernăuți.

În urma alegerilor comunale, numărul consilierilor români s'a mărit dela 5 la 6. Consilierii români au decis de a se constitui într'un club român.

Cu redactarea statutului au fost însărcinați consilierii Dori Popovici și dr. Const. Hostuc. După ce statutul va fi gata se va constitui și clubul.

Divan.

INFORMAȚIUNI

Asad, 14 Martie 1911.

De-ale noastre.

De pe la Oravița. În „Foaia Diecezană“ Nr. 9 a. c. obvine de două ori numele preotului Iana, devenit celebru pe timpul ultimelor două alegeri de deputați dietali, când iubiții noștri candidați naționali Gheorghe Pop de Băsești și dr. Ioan Nedelcu au căzut față de urgisitul Șie-gescu.

Într'o parte a foii numele preotului Iana e scris sub articolul „Religiunea în școalele medii“. Din acest articol reproduc câteva șire: „Neamul nostru românesc, ca să poată avea trănicie, ca să poată străbate prin aceste vremi grele și să iasă biruitor putând să fină piept cu celelalte neamuri culte, are lipsă de creștere religioasă cât se poate de bună...“ Aceasta se poate ajunge „numai dacă aceia, cărora se încredințează creșterea religioasă a poporului sunt pătrunși de zel și devotament și cu scumpătate își împlinesc datoriile dând dovezi și pilde pipăibile...“

Într'altă parte a foiei i-se aduce preotului Iana mulțămintă, căci a oferit 500 coroane pentru zidirea unui seminar episcopesc.

Scurt și simplu. Postameșterul Iana expediază la redacția „Foi diecezane“ un articol, iar la Consistor o asgnată poștală și așa iese la suprafață, ca povățuitor în ale educației și ca mecenate...

Cu toate acestea preotul Iana înaintea oamenilor de bine rămâne unul dintre aceia, cari „în viața practică... sunt dușmanii pronunțați a tot ce este sfânt și dumnezeesc, a tot ce este evlavios și cu frica lui Dumnezeu, exploatănd toate spre folosul lor, spre câștigarea de averi...“

O Iano, Iano!

O acțiune vrednică de sprijin. Suntem în toată progresului pentru lumina rea și scoaterea poporului dela sate din întunec la lumină. Biserica prin preoții ei, școala prin dascălii săi, Asociațiunea prin despărțămintele ei, cu zel și neobosiți lucrează fiecare necruțând jertfă pentru a neamului lumina și înaintare. Despărțămintele „Asociațiunii“ dezvoltă o activitate frumoasă prin ținerea de prelegeri populare, cursuri de analfabeți, adunarea de membri ajutători la Asociațiune, alte și alte întreprinderi folositoare, cari toate au menirea frumoasă a lumina și deșteptă poporul nostru.

Dar decât toate aceste porniri și acțiuni nobile de deșteptare, mai măreață este întreprinderea și nobila pornire a despărțământului Hida-Huedin cu edarea unui ziar popular „Sfătuitoarul“ sub îngrijirea comitetului despărțământului și redactarea harnicului preot Emil Măcelar, și care apare de 2-ori pe lună.

Poporul trage mult folos din povețele ce află în acest ziar, capătă dragoste de cetic și de carte.

Prin acest ziar poporul nostru tot la două săptămâni capătă prelegere populară acasă, dac nu poate să se ostenească la școală ori în satul vecin să audă ceva bun și folositor.

Fac această acțiune nobilă a desp. Hida-Huedin, cunoscută tuturor inteligențelor noștre spre a fi sprijinită cu căldură nu numai de inteligența aparținătoare acestui desp. ci și de al nobili și generoși bărbați cari sunt pătrunși de necesitatea luminării poporului nostru. În special rugăm comitetul central al Asociațiunii să se intereseze cu toată căldura de aceasta acțiune nobilă a desp. Hida-Huedin, să o sprijinească și materialmente spre a putea continua cu succes acțiunea începută, spre a prinde rădăcini tari în sinul poporului din acest despărțământ.

Rugăm comitetul central să vină în conținut cu comitetul din acest despărțământ cereând deslușiri și informații despre mersul acestei porniri și simțind trebuința să sprijinească acțiunea cu toată căldura căci e vrednică de jutat. Asociațiunea noastră are azi fonduri, pe venitul cărora dispune liber și văzând o acțiune așa nobilă în strămoare și în împrejurări trebuie să-i dea sprijin.

Pavel Roșu, protopresb. gr.

Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur, exprimă mulțumirile sale doamnei *Ana Vlăsa* din Câmpeni, care a binevoit a se înscrie între membrii fondatori ai acestei Reuniuni, plătind taxă de 40 cor. Abrud la 10 Martie 1911. Ana Filip prezidentă. Ioan Simu secretar.

Convocare. Comitetul Despărțământului al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român va ține în 19 Martie 1911 la oarele 12 din zi în comuna Sânta-Maria o *prelegere populară* la care invită cu dragoste pe toți aceia din comuna Sânta-Maria și jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român. Diciosânmartin la 13 Martie 1911. *Comitetul Despărțământului.*

Petrecheri.

Serata din Recea-Cristur. Tinerimea noastră din Recea-Cristur în seara de 4 Martie n., sub conducerea preotului local I. Costin, a întocmit o petrecere animată, cu următorul program: 1. „Latina gintă”, cântată de corul mixt. 2. „Seara pe uliță” de E. Suci. 3. „Cules de vii” de Maria Bôgdan. 4. „Sărbători băbești” de Al. Drăgan. 5. „Herșcu Bocegiu”. „Slugă la doi stăpâni” de Zah. Bârsan. 7. „Calcă Române”, cântare cor mixt.

Petrecerea a avut un frumos succes, căci aproape toți diletanții și-au știut rolurile foarte bine. În „Culesul de vii” Al. Papp, G. Vaida, I. Căprâr și Hortensia Papp și-au interpretat admirabil rolurile.

În „Slugă la doi stăpâni” Al. Pop ca (servitor) Nic. Gavriș (Florin) și Maria Mathe (Valeria) au fost de-asemena bine.

Venitul curat peste 30 cor. se va întrebuința o parte la formarea unei biblioteci pentru tinerimea din sat, altă parte pentru întocmirea unei tovarășii a diletanților din comună.

Șezătoarea literară a doua se va ține în Caransebeș *Duminecă în 6/19 Martie a. c.* la ora 3 după amiază în sala „Societății române de cântec”, cu următorul program: I. Costescu, „Doina”, bărbătesc, executată de corul tinerimei dela titlul *teologic-pedagogic*, sub dirigința d-lui profesor A. Sequens. „Vasile Alexandri”, confesiune de d. dr. Cornel Cornean, secretar conzistor. V. Alexandri, „Surugiul”, poezie declamată d. Mihai Jigoria, cleric. Alard op. 37 II. Troore. Operă, A. Verdi, Fantazie pentru violină, cântată de d-șoara *Silvia Iorga*, acompaniată la pian de d. dr. *Aurel Iorga*. V. Alexandri „Dan ditan de plaiu”, poezie declamată de d. *Coriolan Iorga*, cleric. Benicke, „Coroana cufundată”, cor bătesc, executată de corul tinerimei dela insti-*il teologic-pedagogic*. Intrarea e liberă!

Din patrie.

Deputații unguri și jubileul italian. Președintele Camerei ungare, Albert Berze-

viczy a comunicat deputaților maghiari, că va pleca la Roma, ca să ia parte la serbările jubilarie italiene. Berzeviczy a invitat totdeodată pe deputații unguri să participe și ei la aceste serbări.

O delegație a Camerei și una a Casei magnaților (Senatul) vor merge la Roma și Turin spre a reprezenta poporul maghiar la serbările unității italiene.

Din străinătate.

Deputații austriaci în Italia. La timpul său am amintit, că deputații austriaci vor participa în număr mai mare la serbările jubilarie ale Italiei. În scopul acesta s'au mișcat chiar și cercurile diplomatice ale celor două state. Motivul, că s'a dat o importanță atât de mare acestei vizite, se explică prin relațiile politice ale celor două popoare. Italienii din Austria se luptă în prezent pentru facultatea italiană și vizita deputaților austriaci era privită ca un preludiu al succesului acestei facultăți.

Acum însă se zvonește, că vizita deputaților austriaci nu va urma unor piedeci neprevăzute. Toți deputații credeau, că până la jubileu proiectul facultății va deveni lege. Prin aceasta s'ar fi făcut destul acelei dorinți a italienilor, ca prietenia dintre Austria și Italia să fie tradusă și în fapte. Iar dovada cea mai vorbitoare pentru aceasta ar fi fost, ca pretențiunea Italienilor austriaci să fi fost deja împlinită.

Desbaterea îndelungată a delegațiilor și discuția bugetului din Camera austriacă au împiedecat, ca să ajungă la desbatere acest proiect. Din motivul acestora se zice, că deputații nu vor merge la Roma să participe la serbări.

Socialcreștinii nu au văzut cu ochi buni, că partidul național german a luat inițiativa, ca să viziteze Roma. Ei se bucură acum că a venit acest impediment în calea proiectului și din partea lor nu vor contribui cu nimica întru înlăturarea lui. Până la Paști sunt multe alte proiecte de desbătut așa, încât se crede, că deputații vor putea merge la Roma numai fără proiectul facultății italiene, ceea ce ar trage mult din importanța politică a acestei vizite. Cel puțin partidul național german voiește să meargă cu orice preț la jubileu. Suntem în preajma jubileului și astfel chestia se va clarifica cât de curând.

Clemenceau se retrage din politica militantă. Din Milano se anunță: Corespondentul din Paris al ziarului „Il Secolo” află, că Clemenceau a hotărât să se retragă temporar din politica militantă. El se va duce în Dalmația, unde va face cercetări arheologice.

slabă și că nu rîde și că fața ei nu mai are culoare și nimeni nu știe ce are: de stă câte-odată în amurg pe banca casei ori sus, în odaia, unde dormea odinioară Gheorghe, ori în odăiță, acolo — unde — unde a stat lângă părete! Stă molcom de tot. Femeile din ținuturile astea nu prea știu să plângă și n'au nici cuvinte, nici gesturi, nici gemete pentru ceea ce le chinuiește. Dar de cât-ori stă Balbina așa, singură, dată pradă gândurilor ei, își vede feciorul, cum îl cunoștea ca copil mic și când avea bucurie de el, apoi cum a crescut, cum a plecat și s'a întors acasă, îl vede și se bucură de el și se simte legată de el cu mii de legături sufletești și simte din nou rupându-se legăturile astea, legătură de legătură, în mijlocul unor dureri de iad, îl pierde cum l-a născut, în dureri, în dureri, însă mult mai înfricoșate. îl pierde așa, zi de zi, le petrece toate în sufletul ei, ca să nu o vadă nimeni și — și știe, e sigură, de ar mai veni odată toate ca mai înainte, n'ar lucra nici la altfel, de cum a lucrat!

ULTIME ȘTIRI

Flașneta „Tribunei“

Pe Deák, flașneta „Tribunei“
Sistem brevetat „Rămurel“,
Învârte-un vulgar cânticel
Sub razele lunii.

Redacția-ascultă uimită
Cu gura căscată 'n podea:
Iar numerii-apar tot așa,
Cu fața pocită.

„Osânda lui Ponțiu Pilat“-ul
Va fi și a lor, nu târziu —
Când sta-va „Tribuna“ 'n sicriu,
Făcându-și velleatul...

Conflictul ruso-chinez. Răspunsul Chinei la nota Rusiei a făcut în Petersburg o impresie foarte puțin favorabilă.

În răspunsul său China declară, că importul liber de marfă al comercianților ruși în Mongolia se va permite numai atunci, dacă aceasta marfă este străină și nu chineză, China se învoiește, ca Rusia să institue unele consulate dar în acest caz, Rusia să fie obligată a se ține de condițiile existente.

Agitația în China crește. Comanda militară chineză schimbă des și repede trupele, pe cari le concentrează în Mandciuria în jurul localității Zizickar. Trupele numără 150 mii. Se fac zilnic exerciții de tir și neconținți sosesc trenuri cu proviziuni și arme. Toată China prezintă un tablou de agitație contra Rusiei.

Rusia stă tare pe punctul de vedere juridic. ce-i compete și de aceea va trimite Chinei un ultimatum. În cercurile politice se crede, că china va cerca să scape din această situație critică prin aceea, că va lua aparența, că este constrânsă la concesiuni de o putere străină mai ales de Statele Unite și va da satisfacție Rusiei.

O surprare a malului canalului de Panama. În apropiere de Hatan, pe canalul de Panama, s'a mai întâmplat o prăbușire de tren; au fost trei lucrători uciși și mai mulți răniți.

Revista engleză condamnată pentru calomnie. Tribunalul din Londra a condamnat la 20 mii franci amendă revista „Illustrated Paper“, care scrisese despre ziarul „Daily Express“ că este vândut Germanilor, fiindcă apără totdeauna interesele Germaniei.

Regele Italiei colonel al unui regiment Spaniol. Regele Alfonso va numi pe regele Victor Emanuel al Italiei colonel al regimentului de Savoia, unul dintre cele mai vechi regimente ale Spaniei.

Deputați englezi la Petersburg. Deputații englezi, cari vor face o vizită Dumei rusești și în general capitalei ruse, vor sosi aici la 18 Martie și vor sta până la 23 a aceleiași luni. Reacționarii ruși agită contra acestei vizite.

Cel mai mare reflector (ochian) din lume a fost multă vreme acel al englezului lord Rose, cu o oglindă de 1'8 metru în diametru. Sunt numai câțiva ani de când și-a pierdut rangul, fiind întrecut de reflectorul american dela observatorul Jerkes, cu o oglindă de 2.5 metri în diametru. Puțin însă va ține și gloria acestuia. Astronomul Lowel a comandat pentru observatorul său din Flagstaff (în pustia Arizonei, Statele unite) un reflector cu o oglindă de 3 m. diametru. E menit în deosebi pentru fotografierea planetelor și în deosebi a lui Marte. Poziția observatorului e din cele mai favorabile, fiind situat în un ținut aproape lipsit de ploii, deci cu un cer aproape pururea senin și aer liniștit.

Ne putem închipui ce moment serbătoresc va fi, când primul ochiu va căuta cu ajutorul noului ochiu artificial în profunzimele cerului, aduse la apropiere încă necunoscute și nevăzute de ochi omenești. Să sperăm că noul instrument va rezolva și enigma mult discutatei canale ale lui Marte.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

MAMA

— de Ernst Zahn —

ducere liberă, autorizată, de dr. Horia Petra-Petrescu

(Reproducerea interzisă de autor)

10)

— Sfârșit. —

Zicând Balbina astea, se gândește să desce fata de greutatea, care este ea pentru fată, e pe lângă asta și altceva: că va duce-o mai curos peste un an, doi, Petru, vecinul, din casa roșii decât dintr'a ei. —

Ceeace a spus Balbina, se înfăptuiește în rând. A avut ea totdeauna hotărâri și fapte rezi și duce în îndeplinire, ceea ce plămădește 'n nte. Lena pleacă veselă și ascultătoare. După s'a dus, locuiesc bătrânii mai departe în casa Tobias, pe zi ce merge e mai mulțămîit, uitând de zi tot mai mult trecutul, Balbina — ei da, lbina...

Nu i-o vede nimeni, afară doar că e mai

Conflict între ministrul de războiu austro-ungar și Industriicii austriaci. „Reichspost” publică un articol intitulat: „Scandaluri în jurul unor comenzi”, în care se spune că în curând va izbucni un conflict între ministrul de războiu Schönaich și între industriașii austriaci.

Industriașii austriaci acuză pe ministrul Schönaich că comenzile pentru construirea noului palat al ministerului de războiu le-a făcut la industriașii mughitari și nu la cei austriaci.

Sborul dela Chitila (România). Pilotul Nicolae Costin, român dtn Basarabia, a făcut Duminecă la orele 3 și jumătate sboruri la Chitila. Prințul Carol însoțit de profesorul Moehrlin a sosit la o. 3.20. Primul sbor a fost în direcțiunea Mogoșoaia, ridicându-se la o înălțime de 500 metri. După 10 minute s'a lăsat în sbor-planat la pământ aterizând în condițiuni bune.

Pilotul a fost felicitat de prințul Carol. După aceasta a mai făcut un sbor în aceleași condițiuni.

Aniversarea profesorului Fr. von Liszt. Marți 15 Februarie, s'au împlinit 60 ani dela nașterea prof. Fr. von Liszt din Berlin. Din multe părți precum și din România s'au trimis felicitări omagiale cunoscutului și apreciatului profesor.

Fr. v. Liszt este nepotul marelui virtuos și compozitor muzical cu acelaș nume. Inzestrat cu o extraordinară putere de muncă și cu o vastă cultură în domeniul dreptului, a devenit profesor de drept penal la Berlin încă dela vârsta de 23 ani.

Azi predă la aceeaș facultate, al cărei decan este, filozofia dreptului și dreptul penal.

Sistemul de sociologie penală, întemeiat de profesorul german, se poate diviza în două părți: 1) etiologie, care se ocupă cu studiarea cauzelor ce determină crimele, și 2) constatarea crimelor, — studiu care se ocupă cu găsirea mijloacelor de profilaxie criminală.

Etiologia se întemeiază pe psihologia criminală și pe studiarea împrejurărilor sociale.

Iar combaterea crimei se subîmparte în politica criminală și politica socială.

Prin studiarea amănunțită a etiologiei se pot deduce și mijloacele cele mai eficiente de combatere. Ambele aceste discipline formează materialul necesar celui de al treilea studiu din sociologia penală: legislația.

Sistemul lui Liszt apare ca o sinteză între școală antropologică și cea sociologică.

F. v. Liszt se distinge și ca un excelent organizator.

Biblioteca seminarului, pe care îl conduce, precum și Uniunea criminalistă internațională, sunt cele mai caracteristice pilde asupra organizatorului Liszt.

Furt de relicvii. Din New-York se telegrafiază, că din muzeul universității Pensilvania din Filadelfia au fost furate relicvii egiptene, în valoare de 5 milioane franci.

Perchezție la domiciliul unui deputat German. Poliția din Berlin a făcut perchezție la domiciliul deputatului socialist Martin, pe care-l acuză că într-o operă a lui a întrebuițat documente oficiale, pe cari a pus mâna, corupând pe niște funcționari. Martin tăgăduiește că ar fi corupt pe funcționari și susține că statistica lui e adevărată.

O declarație senzațională a fostului prim-ministru Clemenceau. Fostul prim-ministru Clemenceau pregătește o lucrare asupra educațiunii democratice în care declară, că a recunoscut de neexact principiul, pe care l-a avut toată viața asupra dependenței guvernelor de parlamente. Numai guvernele în care sunt reprezentate în mod corespunzător nobilimea istorică, elita burgheziei și straturile largi ale poporului ar avea perspectivă, ca printr-o inițiativă neturbată să creeze ceva folositor. Educația maselor mari nu este de loc suficientă, căci poporul n'are încă rațiune.

Preot italian criminal. Din Roma vine știrea, că preotul din Monte Flavio, după ce a omorât pe nevasta unui vecin, s'a sinucis. Poporul îndârjit a dărâmat casa în care zăceau cele două cadavre și a aruncat cadavrele în stradă. Cu mare greutate carabinieri au restabilit liniștea.

Călătoria sultanului în Macedonia. Șeful poliției de siguranță din Constantinopol a plecat la Salonic, spre a lua măsurile de pază, în vederea călătoriei sultanului în Macedonia și Albania.

Un cordon militar va supraveghea linia ferată, în toate deplasările cu trenul ale padișahului.

Mohamed V va vizita Salonicul, Bitolia, Pristina și Ueskiub.

Politica financiară a guvernului turcesc. Camera turcească a terminat discuția generală a budgetului.

Ministrul finanțelor a respins criticele câtorva oratori din opoziție și a justificat politica financiară a guvernului, relevând că actualul cabinet a făcut tot ce i-a stat în putință spre a întări situația Turciei în Europa. Ministrul a justificat de asemenea și cheltuelile militare cari au trebuit sporite, precum le-au sporit toate Statele din lume.

Apoi a respins în mod energic ideea deputatului Ferid din opoziție, care propune boicotarea străinilor spre a obține din partea mai multor Puteri consimțământul la impozitul patentei pentru supușii lor. Majoritatea Camerei a aplaudat acest răspuns al ministrului.

BIBLIOGRAFII.

—x—

Au apărut:

„Săptămâna politică și culturală”. Anul I. Nr. 12 cu următorul sumar: Demonax: Individualități și oameni de partid. Gr. Parascivescu: Țară guvernamentală. D. Dimiu: Asupra învățământului particular. D. Tomescu-Colelia: Modificarea legii învoelilor agricole. Muncitori agricoli străini. Nicolae Costeanu-Delavâlcea: Munca. Pr. Sava Costinescu: Pentru ridicarea clerului sătesc. M. Strajanu: Greșeli de limbă. Cărți: Cuvinte rostite la inaugurarea Colecțiilor Istorico-Artistice ale comisiunii monumentelor istorice. Din ziare și reviste: Bănci mari și mici în România. — Granițe politice, granițe naționale și culturale în sud-estul Europei. Publicațiuni primite.

— „Cultura creștină”. Nr. 5. revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul sumar: Dr. Nicolae Brânzău: Biserica română unită și primatele Ungariei. I. M. Lucaciu O. P.: Cuvânt de introducere pentru studiul sf. Scripturi (II. Sfârșit). Dr. Al. Nicolescu: Colecțiunea Pseudosidoriană (I). V. Cerghizan: Muncă și jertfă (II. Sfârșit). Z. Păclisan: O carte despre episcopia Maramurășului (II. Sfârșit). Senior: Obiectul predicilor la misiuni (Scrisoare). Cronică: (Episcopul P. P. Aron. Iubileul Italiei. Misiunile sacre. Cine sunt stăpânitorii Franței. Antonio Fogazzaro șcl.) — Telefon.

O recomandăm cetitorilor noștri cu toată căldura. Prețul de abonament: pe an 10 cor. în străinătate 12 fr.

Acest Nr. 5 e ultimul, care se trimite foilor și revistelor, ce nu ne-au acordat încă schimbul. Redacția.

— *Albina* anul XIV nr. 22, revistă enciclopedică populară, cu următorul sumar: P. Dulfu, Radu și mama sa. (Poezie). Em. Grigorovitz, Pe valea Sirefului. (Urmare). (Cu 8 ilustrațiuni). L. Tolstoi, Cel pocăit. (Traducere de G. Carp). Irimia Popescu, Din ale Olandejilor. (Cu o ilustrațiune). I. Dragoslav, Zapisul. (Sfârșit). A., Suplimentul nostru în color. Din ziare și reviste: Sfaturi pentru cei ce sufer de furunculoză. Strugurii în punji de hârtie. Pagina glumeață: Neculcea, Pentru apărarea cinstei. (Cu 6 ilustrațiuni). Supliment artistic: Cărturarul satului, de pe tabloul lui Oscar Obedeau. Supliment: Buletinul activității sociale a preoților și învățătorilor, anul III, No. 20 dela 27 Februarie 1911. *Amorul*, de N. Zaharia, un volum de 112 pagini, despre care vom vorbi într'un număr viitor.

La librăria diecezană să capătă:

Albumul armatei române 27 tablouri frumos lucrate în mai multe colorii în mărime de 42/52 Cor. 15.—

Album. *Amintiri din România*, cu ocaziunea jubileului de 40 ani de Domnie a M. S. Regelui Carol I. în 18 tablouri colorate . . . Cor. 3.—
Album, *Amintiri din Războiul independenței 1877—1878* . . . Cor. 2-50

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian.

„TIMIȘANA”, institut de credit și economii Timișoara.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de servitor la institutul de credit și econ. »Timișana« din Timișoara, dotat cu un salariu lunar de Cor. 70, se publică concurs.

Reflectanții au să se prezinte în persoană la direcțiunea institutului.

Postul este de a se ocupa cu 15 Aprilie a. c.

Direcțiunea.

„AURARIA”, casă de economii, societate pe acțiuni în Abrud.

Concurs.

Se publică concurs pentru ocuparea postului de contabil provizor la filiala din Ofenbaia a institutului de credit »Auraria« din Abrud.

Salariul la început se fixează în suma de 1600 cor., iar după un an de probă, se va regula amăsurat împrejurărilor, denumindu-se eventual respectivul de funcționar definitiv ca dreptul la beneficiile statutare și la fondul de penziune.

Se recere dela reflectanți absolutor dela o școală comercială, praxă de a putea conduce singur contabilitatea, conduită neexceptionabilă, și cunoașterea limbilor română și maghiară și după posibilitate a celei germane.

Cererile provăzute cu atestatele de lipsă să se subștearnă direcțiunii subscrise, la Abrud, până în Aprilie n. 1911.

Abrud, 10 Martie 1911.

Laurențiu Pop,
director executiv.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:
Recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. Weltzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi de
plăci pentru ●
● **gramofon:**
Hulló falevél
din „Czigányszerelem” și din
□□ „Balkáni herczegnő” □□

se capătă la

Koch Dániel
Arad, str. Deák-Ferencz.
Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă”.

are asortiment
de
ghete de bal

culoarea aurului, din atlas
măstru și trandafriu, din
le de lăc și chevreaux

la

Weinberger János

mai distins magazin de ghete.

AD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (11)



Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

- 1 **moderne mașini și material**
1 **privitor la această branșe,**

ecum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate pre-
ri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru foto-
rafi, note și gramatom, panglice la cununi funebreale și
t felul de lucrări atingătoare de această branșe.**

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor
ercetă și încuraja cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

:: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::

AD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

La
**Librăria die-
cezană, Arad**

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol.
legate în piele cu cop-
cii, 1 vol. 14.50, toate
volumele Coroane 172.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în revizite de scris
pentru cancelarii, hârtie albă de scris,
hârtie concept, penițe, cerneală, cre-
oane, ș. a., tipărituri pentru avocați și
socoțile bisericești. Cărți de literatură,
pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nu-
vele și romane, acomodată pentru bi-
bliotecile parohiale și școlare.

Revizite bisericești ca: Ornate, prapori, icoane,
ripide, cruci pe altar și portative, litier, potire
de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, can-
dele, brâne și pălării preoțești, precum și toate
cărțile bisericești.

Revizite școlare fizicale conform artico-
lului de lege XXVII. din 1907, hartele geo-
grafice necesare în școlile populare. Ta-
blouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

≡ Cruțați și vă încercați norocul!! ≡

Deja în 1 Aprilie 1911 puteți câștiga

suma de :

Cor. 180.000.

cu un loz de Tisa de 4% din anul 1880.

Acest favorabil efect de stat îl vindem de prezent pe :
:: 40 rate lunare, de câte 11 coroane. ::

După solvirea ratei prime cumpărătorul ia parte la toate tragerile următoare, — întrucât va achita și ratele viitoare regulat, — iar eventualul câștig este în întregime al lui și afară de aceasta i se bonifică cupoanele,

adecă 4% interese.

După solvirea ratei prime i se estradă cumpărătorului o Listă de rate, în care se induce seria și numărul lozului ce i s'a vândut, care până la solvirea tuturor ratelor se păstrează la noi în depozit.

Aceste depouri stau sub controla statului.

După achitarea ratei ultime i se estradă cumpărătorului lozul original, asupra căruia poate dispune după plac.

Lozul Tisa are anual două trageri

și anume :

la 1 Aprilie și la 1 Octomvrie.

La fiecare tragere un câștig principal de cor. 180.000
și o mulțime de câștiguri laterale.

:: Suma totală a acestora face coroane 2,297.120. ::

Ultima tragere va fi în anul 1930 și până la terminul acesta tot lozul trebuie să se tragă cu un câștig mai mic sau mai mare. Valoarea acestor lozuri se urcă deci pe zi ce merge.

Toate cassele statului primesc lozurile acestea ca cauțiune.

Vă rugăm deci a nu întârzia cu trimiterea ratei prime, spre a putea participa deja la proxima tragere, care va fi la 1 Aprilie 1911.

Comandele se fac prin mandat postal, asignându-ni-se suma de Cor 11, ca rata primă.

Pentru achitarea ratelor următoare vom pune la dispoziția cumpărătorilor cecuri postale.

Cu deslășiri stăm gratuit la dispoziția fiecăruia.

Oameni buni!...

Nu lăsați norocul să vă treacă pe sub nas!

Puneți mâna pe el!..

Cu deosebită stimă :

ÚSTREDNÁ BANKA ÚČASTINNÝ SPOLOK. - Budapest V., Sas-u. 24.